

Montaurà

Nro. 11 Estiu 1990.

REVISTA DE MANCOR DE LA VALL

"Sa caseta des bosc", dibuix de l'artista local Tomeu Seguí Moll

Montaura

MONTAURA, Revista de Mancor de la Vall.

Redacció : Grup de Mancorins.

Confecció : En Joan & Co.

Col·laboradors: Tots els qui vulguin.

IMPRESSIÓ: Informacions Llevant, S.A.

Dipòsit Legal: PM 3-1988.

EDITA: COL·LECTIU MONTAURA

Pl. Ajuntament, 1

07312 MANCOR DE LA VALL

Telèfon: 501776

Les responsabilitats dels articles
recauran només damunt de llurs autors.

~~~~~

Ajuntament	501776
Ambulàncies	200362
Ambulatori S.Soc. Inca	502850
A.T.S.	501880
Bombers	085
Dispensari Municipal	504865
Electricitat "Avaries"	500700
Escola "Montaura"	505991
Esperança, Telefon de la	461112
Fons Cultural Europeu	457777
Guardia Civil C.O.S.	295004
Guardia Civil Selva	515004
Meteorològica, Inform.	405814
Metge de Guardia (Nº688)	281313
Notícies (de 8 a 2o h.)	721172
Parròquia	501828
Protecció Civil	721040
Pompes Fúnebres	500237
Telegrams per telèfon	722000
Toxicològica, Inform.	91-2620420
Tren, Estació Inca	500059
Urgències S.Soc. Inca	503882

~~~~~

SUMARI

- Portada: "Sa caseta des Bosc", dibuix de l'artista local Tomeu Seguí Moll
- Pàg. 3 CRÒNICA, Gabriel Fiol Mateu.
- 9 TOPONIMIA DOCUMENTADA -11-, Gabriel Fiol Mateu.
- 10 L'AJUNTAMENT INFORMA.
- 12 DE CA NOSTRA, Jaume Gual Mora.
- 13 TEMPERATURES I PLUGES A MANCOR, Miquel Saurina Vallori.
- 14 ESGLÈSIA LOCAL, Pep Roig.
- 15 L'ESCOLA, Claustre de professors
- 17 SES GLOSES D'En Tomeu Sinevé.
- "Garriga Primaveral", A.M.R.
- 18 Entrevista: GABRIEL MARTORELL ALBA - "Biel des forn", Jaume Gual Mora.
- 21 ESPORTS : Trial.
- 22 BIBLIOTECA, Activitats del darrer trimestre, M. Carme Valdivielso.
- 24 CONEIXER LA GRAN BRETANYA, En Joan & Co.
- 25 EL JOC DEL CRICKET.
- EL JURAMENT HIPOCRÀTIC.
- 26 L'ESPLAI, Grup de Monitors.
- 27 ARA HA FET VINT ANYS...
- 29 ELS LLINATGES DELS MANCORINS -10-, Gabriel Fiol Mateu.
- 30 JOAQUIM MARTI "Campió de Trial", A. i M. Gual Horrach.
- 31 EL FUTBOL: Montaura seguirà a 2a. Regional, Joan Martorell Vallori.
- 33 ALEVINS, Llorenç Abrines Reynés.
- 34 TROFEUS PER ALS MIES DESTACATS. G.F.M.
- 35 PER LLEPAR SE ELS DITS, Domingo Llull Capó
- Contraportada: IMATGES D'AHIR: En Francineta (anys 20), comentari d'En Biel de Son Nadal.

Especial Festes

CRÒNICA

ABRIL

El dia 6, l'entrenador del primer equip del Reial MALLORCA, Sr. Llorenç Serra Ferrer donà una conferència al Casal de Cultura sobre la importància del futbol base. Demostrà ésser un bon orador i amb les idees molt clares per l'educació futbolística dels al·lots.

El dia mateix, nasqué Mèlani, filla de Magdalena Martorell Seguí i de Paul Byron Gulliver. Felicitats.

La Setmana Santa d'aquest any es celebrà amb tota normalitat. Destacaren especialment per l'assistència de feels, la benedicció dels rams a la zona ajardinada del Casal de Cultura, seguida de la processó fins a l'església, el Davallament des de Son Tomeu i la processó de l'encontrada i missa del dia de Pasqua.

La Romeria a Santa Llúcia del dia 17 també estigué molt animada, contribuint a la congregació d'assistents el temps primaverat que ens acompanyà. A la tarda D.

Manuel Vitaller, amb el seu orgue electrònic i els components del Grup d'Esplai Local, amb les seves cançons, alegraren la diada.

El dia 20 morí als 76 anys d'edat Maria Fontanet Martorell de Cas Miet. Descansi en Pau.

El dia 22 es casaren Margalida Martorell Pocoví i Josep Florit Saletas, els quals han establert la seva residència a Ciutat. Els desitjam molta felicitat.

El mateix dia 22 morí Bernat Gual Reynés, de Can Marranxo, a l'edat de 80 anys. Donam el nostre més sincer condol a la seva esposa Damiana, fills Joan i Joana i demés familiars.

Els dies 27 i 28 l'Associació d'Amics de la Tercera Edat celebraren el tercer Aniversari de la seva constitució. La festa començà el divendres 27 amb una conferència pronunciada per l'eminent Doctor

El dia 28 després d'un cercavila per una colla de xeremiers, al migdia, s'oficià una missa d'acció de gràcies. Al finalitzar la missa, a la plaça de l'Ajuntament, aquesta corporació obsequià a l'Associació i a tot el poble amb un refresc.

Una vegada traslladats els socis al Casal de Cultura, i mentres esperaven que la paella fos a punt, entregaren els premis als guanyadors dels concursos d'escambrí i truc. Resultaren campions en escambrí la parella formada per Antònia Moyà de Casa Mieta i Magdalena Llull de Ca Na Vica, i en truc Guillem Coll "Sinaver" i Joan Mora "Valencià". Després de posar-se bé amb el dinar de paella i porcella amb tots els complementos necessaris, els components de l'Escola de balls mallorquins local, dirigits per Dª Joana Rotger, acompanyats per Festa Pagesa de Búger, alegraren la digestió als associats. La marxa continuà amb una tomada d'olles i acabà amb una vetlada de varietés.

en història Sr. Bartomeu Font Obrador que disertà molt delitosament sobre els Reis de Mallorca, la seva història, llegenda, grandesa i misèria dels seus regnats.

Finalitzada la conferència es celebrà una gran verbena camp amenitzada per l'orquestra "LOS BOMBIS".

MAIG

El dia 6 es declarà un incendi al taller de calçat de la societat "Calzados Amer, S.A." per causes desconegudes. Els bombers del parc d'Inca sofocaren ràpidament el sinistre. Encara que els danys foren notables, l'activitat de la fàbrica no es veié pràcticament afectada.

La primera setmana d'aquest mes, es començà la restauració de la façana de la porxada dels rentadors a la font pública, a càrrec del pla de restauració i millora de façanes.

El dia 11 nasqué Catarina, filla de Teresa Martorell Pericàs i de Jaume Martorell Martí. Felicitats.

El dia 22, organitzat per l'Associació de Pares del Col·legi MONTAURA, pronuncià una conferència la Dra. Vinyet Roses, del servei d'educació sanitària del Consell Insular de Mallorca, que tractà sobre l'educació sexual del pares.

El dia 26 es casaren a l'església parroquial el mancorí Gabriel Martorell Bisquerra i la calmarienca, encara que fa temps resident a Mancor, Bàrbara Martorell Pocoví. Moltes Felicitats.

Dia 27 festa gran a l'Església. Celebraren la seva primera comunió tretze nins i nines que feren que, entre familiars, veïnats i amics, quasi tot el poble estigués movilitzat. Foren els combregants: Antònia Amengual Mateu, Maribel Castells Valdivielso, Aina Darocas Quetglas, Silvia Amer Alorda, Maria Pol Gual, Maria Mir Bibiloni, Catalina Mora Coll i les parelles de germans Antònia i Felip Martorell Martorell, Melsión i Joan Mateu Moranta i Guillem i Francesc Martí Vallori.

JUNY

Excursió de l'Associació d'Amics de la Tercera Edat a Formentor, on s'hi traslladaren amb barca des del Port de Pollença, dinant a Coma Freda. El segon

plat de la bauxa, cabrit rostit, fou un obsequi d'En Jaume Martorell àlías Puput. També col·laboraren la Caixa de Balears SA NOSTRA i l'Ajuntament.

El dia 3 nasqué Maria Cristina, segona filla del matrimoni Maria Antònia Moranta Reynés i Guillem Coll Pou. Enhorabona.

El dia 8 el Grup Caràtula, integrada per alumnes del I.B. Berenguer d'Anoia d'Inca, representà al Casal de Cultura, l'obra LA PAU (retorna a Atenes) de Rofolf Sirera. L'explèndida interpretació que ens oferiren els joves actors, ens demostraren que el Primer premi que aconseguiren amb aquesta obra al Tercer Certamen de Teatre Juvenil CIUTAT D'INCA, fou del tot merescut.

El dia 21 morí la mancorina resident a Ciutat Francesca Mateu Gual, coneguda entre nosaltres per Na Paca de Can Bernat, a l'edat de 58 anys. Al seu espós Pere, fills Pere, Margalida, Bernat i Catalina i demés familiars els transmeten el nostre més sentit condol.

El dia 23 es casaren a l'església de Sant Bonaventura de Llucmajor Margalida Darder Colom, de Son Lluc, amb Bartomeu Sastre Terrasa. Moltes felicitats.

La novetat de les Festes Patronals d'enguany fou la sèrie d'actes que baix el títol de "CONEIXER LA GRAN BRETANYA" organitzaren la comunitat de residents anglosaxons a Mancor juntament amb la direc-

ció de la Biblioteca Municipal. Per més detalls, veieu la crònica de les activitats de dita biblioteca.

Pròpiament les festes comencen el dimarts dia 19 amb la inauguració de les obres de la reforma de la placeta de l'Església i de sanejament dels carrers Son Tomeu, Canaleta i Avinguda 2 d'Abril de 1.925. Honraren l'acte la presència del Bisbe de Mallorca, Sr. Teodor Ubeda Gramage i del President del Consell Insular de Mallorca Sr. Joan Verger. En els discursos que pronunciaren, juntament amb el del senyor Batle de Mancor, referint-se especialment a la placeta nova, destacaren el fet de que es tracta d'una obre en benefici del poble, duita a terme per la conjunció de l'església, del Consell Insular i de l'Ajuntament de Mancor.

Acte seguit, al temple parroquial, el professor d'història de l'art de l'Institut de Batxillerat Berenguer d'Anoia d'Inca Sr. Pere Rayó Bennassar pronuncià el pregó de festes on féu una apassionada defensa de l'arquitectura tradicional dels pobles de Mallorca. Cloqué l'acte un selecte concert coral a càrrec dels Antics Blavets de Lluc, dirigits pel Sr. Vicenç Juan Rubí.

El dimecres dia 20 estigué dedicat als infants amb l'actuació del grup Foc i Fum, que feren passar una bona vetllada als més petits.

Dels actes recreatius, destaquem la vetllada de varietes del divendres 22, que resultà molt entrentinguda i que comptà amb l'actuació estel·lar d'En Tomeu Penya. La Plaça de l'Ajuntament estigué estibada de gent, tant mancorins com dels pobles veïns, talment com a la verbena del dissabte dia 23 amb que l'Orquestra Canyamel i l'Orquestrina d'Algaida, amb els seus ritmes populars i molt ballables, contribuïren a la gran animació que regnà durant tota la vetllada.

A l'Ofici Solemne del dia del Patró, destacà l'elegant i respetuos Ball de l'Oferta, que interpretaren els alumnes de l'Escola Municipal de Balls mallorquins, molt ben dirigits per Dª Joana Rotger.

Com de costum, el XVI HOMENATGE A LA VELLESA, fou un dels actes més entranyables de les festes. Cinquanta padrins i padrines reberen els honors dels més joves, així com obsequis de l'Ajuntament i de la Caixa de Balears SA NOSTRA.

Clogueren les festes d'enguany l'obra de teatre "Mon pare...no és mon Pare" adaptació d'una obra de M. Baez, a càrrec del "Teatre Passatemps de Son Sardina"; i un castell de foc d'artifici.

També durant les festes, estigué oberta una exposició de pintura paisagística del guardonat pintor pollencí Antoni Marquet Pasqual.

Gabriel Fiol Mateu.

TOPONIMIA DOCUMENTADA - 11 -

COLOMER (Mn.). L'any 1404 ja es citat com a propietat de la muller de n'Arnau Scoffet (ARM RP 2006). El 1446 era d'En Francesc Figuera i es diu que fou de la muller de n'Scoffet (ACM 664). A l'any 1499 hi ha una part de Bartomeu Alorda i una altra de Joan Alorda (ACM 740). El 4 de febrer de 1564 és d'Apol·lònia, viuda de Bartomeu Morro i es diu que confronta amb camí a Selva, Colomeret de Jordi Martorell, camí a Massanella i Torrent d'Escorca (ARM P-230). Per mort sense descendència de Guillem Morro passà a una tia seva i d'aquesta al seu nebot Pere Vallès, propietari d'Almadrà; una filla del qual, Catalina, casada amb Gabriel Sampol, ho heretà. Al 1718 era de Francina Sampol, casada amb en Toni Palou, dit del Raiguer (ARM F-232). El 24 de setembre de 1719 els bandejats Josep Alba, fill d'Onofre, i Guillem Martorell, àlies Maga, mataren el lloctinent de batlle reial Joan Amengual, àlies Tafo-na, dins aquesta finca (ARM Audiència criminal Leg. IX, n 292). Un descendent del dit Palou, de nom Jordi Palou, cirurgià d'ofici, veié com li eren subhastats els seus béns, entre els quals es Colomer, a l'any 1804. Una part fou comprada per Jacint Martorell de Son Picó i l'altra per Bernardí Cànaves (ARM 265). Uns descendents d'aquest darrer, establiren una part en trasts que començaren a edificar-se a partir de l'any 1967.

COLOMERET, Es (Mn.) Diminutiu del topònim anterior amb qui confrontava, com ho diu un document datat el 4 de febrer de 1564, afegint que també toca amb el camí d'Inca. Era propietat d'en Jordi Martorell (ARM P-230). El 1698 era de Pere Martorell, àlies Felip (AMS Stims de dit any).

COLL D'EN CIRER (Brr.) Conegut també com S'Hortet. Sols l'hem trobat documentat a l'any 1702 que era d'Antoni Mateu de Biniarroí i confrontava amb camí a la Font Rafal, amb terres d'en Pere Alorda i amb les de n'Andreu Alorda (ARM T-55).

COLL DE S'ERA (Brr.) El 1594 estava dividit en dues propietats, una de Pere Alorda i l'altra de Bartomeu Alorda (AMS Stims 1594). A l'any 1709 una d'aquestes parts era d'en Pere Batle de Lloseta per haver-la comprada a Joan Alorda, àlies Cília (ARM T-55), part que fou comprada per Sebastià Mateu, àlies Tiana. Aquest l'agregà

a la finca coneguda per "lo Pinar" que, per haver-hi construït unes cases per habitar-hi, prengué el nom de "Ses Cases Noves", topònim que encara perdura (ARM Reg. Hip. 263). Dita part, a l'any 1782, confrontava amb les possessions d'Almadrà, Sa Font Garrover, S'Estorell i Son Nadal. Respecte a l'altra part, el 31 de gener de 1732 fou venuda per Pere i Catalina Alorda al Dr. Miquel Massanes que l'incorporà a la possessió seva de Sa Font Garrover (ARM T-46).

COLL DELS HORTS (Mss.) Sols hem trobat un document que parli d'aquest topònim. En ell es diu que confronta amb Sa Mola de Massanella, el comellar que baixa de Sa Mola i el Puig de l'Heledernar (ARM T-33).

COLL DEL MURTERAR (Brr.) Segons un document de 1485 estava situat entre Biniarroí i sa Font Rafal (ARM T-31).

COLL DE LA PENYA (Brr.) El 1711 Antoni Martorell, àlies Blai, comprà un troç de terra a Jaume Reus, àlies Cabana, per edificar unes cases de neu, al Coll de la Penya, baix el Puig de Suro (Veure el topònim Casa de Sa Neu), (ARM T-45).

COLLS Es (Mss.) El 15 de març de 1394 fou venuda per Pere Castlar a Pere Martorell. Confrontava amb el camí al Puig de l'Heledernar, amb el camí de Sa Mola de Massanella i amb els Compassos d'en Castlar (ARM T-20).

FONTS DOCUMENTALS:

ACM: Arxiu Capítular de Mallorca.
AMS: Arxiu Municipal de Selva.
ARM: Arxiu del Regne de Mallorca.

Gabriel Fiol Mateu.

Ajuntament de Mancor

SESSIO EXTRAORDINARIA DEL DIA 3 DE MAIG.-

Entre altres assumptes, el ple quedà informat de l'acord del Consell de Govern de la Comunitat Autònoma pel qual es considera procedent la tramitació de l'expedient de declaració de "Bé d'interés Cultural" la tafona de Son Morro, tramès per la Direcció General de Cultura.

De la resolució de la Direcció General de la Funció Pública per la qual s'autoritza l'acumulació de les funcions de les Secretaries d'Esports i Mancor en el Secretari Sr. Jaume Nadal.

De la resolució del President del Consell Insular de Mallorca de concedir 50.000 pts. per subvencionar actes culturals a celebrar durant les festes de Sant Joan.

De la resolució del Conseller de Comerç i Indústria per la qual s'autoritzen les noves tarifes de subministrament d'aigua potable a la vila.

Es concediren les següents llicències d'obres:

A Miquel Vallori Seguí per acabar la seva vivenda al Carrer Salvador Beltran Gralla.
A Fernando Esteban Salvà, per fer cambra de bany i enrajolar la cuina a la seva vivenda al carrer Biniarroi.

A Pere Pericàs Amengual per fer sala d'estar, escala i reposar rajoles a la cuina, a la seva vivenda al carrer Salvador Beltran Gralla.

A Monserrat Morro Fontanet per eixemplar una finestra i arrebossar una cambra al carrer des Fang.

A Joan Martorell Moya per enrajolar de nou el Café Can Bernat.

Referent a la Llicència d'instal·lació d'un bar al Carrer Honor Antoni Bibiloni per l'empresa Amer-Moranta C.B., s'acordà per quatre vots a favor i dues abstencions demanar una ampliació dels informes emesos pels tècnics per tal de fonamentar la decisió de la Corporació.

També s'aprovà el padró de vehicles per l'any 1.990.

Per unanimitat s'acordà l'adhesió a la Campanya de normalització lingüística iniciada pel Govern Balear, Consells Insulars i Ajuntament de Ciutat.

Finalment s'acordaren la retificació del pla de Serveis Socials i el programa de les properes festes de Sant Joan que tenen un pressupost de 2.150.000 pts.

SESSIO EXTRAORDINARIA DEL DIA 7 DE JUNY.-

Entre altres assumptes, el ple quedà informat de la concessió per part de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports d'ajudes econòmiques pel curset de tennis (50.000 pts) torneig de futbol sala (25.000 pts) i curset de natació (50.000 pts).

De la concessió d'una ajuda de 75.000 ptes. per l'organització d'activitats extraescolars a la A.P.A. del Col·legi Públic Montaura per part de la conselleria de Cultura, Educació i Esports.

Es concediren les llicències d'obres següents:

A Isabel Darder Caldentey per fer una caseta i un aprés a la finca la Tanca de Biniarroi.

A Jaume Gost Pujol per arreglar depòsit a la seva vivenda al carrer Turixant.

A Ramon Arrom Morro per enrajolar dues cambres a un edifici del carrer Massanella

També s'aprovaren les certificacions nº 4 i 2ª respectivament de les obres de reforma de la Placeta de l'església i del Projecte de senajament i instal·lació d'aigües pluvials dels carrers Canaleta i Avinguda 2 d'Abril de 1.925.

També s'aprovà informar favorablement la sol·licitud de llicència d'instal·lació d'un bar al Carrer Antoni Bibiloni nº 12, instada per Amer-Moranta C.B. pel que fa a l'amplacament proposat i a la inexistència d'activitats anàlogues en la zona, fent constar la preocupació municipal en quan als problemes que es deriven d'aquests tipus d'activitats (renous, alteració de la convivència i tranquil·litat, repercu-

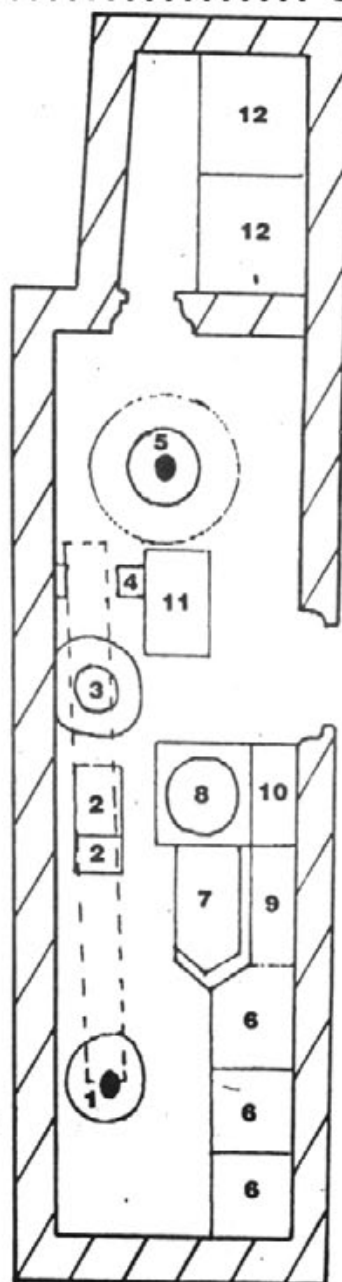
cions negatives en l'ordre públic, etc.) en relació a les manifestacions fetes verbalment pels promotors en el sentit que l'establiment serà del tipus "pub".

Finalment s'informà favorablement a la sol·licitud de llicència per a legalitzar l'activitat de comerç minorista d'aliments, pinsos, ormejos, productes de neteja, carnisseria i embotits al Carrer de Sa Canaleta nº 7, instada per Joan Martorell Ordinas.

Planol de la tafona de Son Morro

1- Quintar	7- Fornal
2- Dipòsits	8- Caldera de coure
3- Bassi	9- Llitera
4- Cuixeres de la biga	10- Dipòsit de llenya
5- Trull	11- Esportinador
6- Dipòsits de pinyol	12- Dipòsits d'oliva

**AJUNTAMENTS
SELVA - MANCOR DE LA VALL
METGES DE GUÀRDIA
ANY 1990**

Adreça
dels
metges

Dr. RICARDO FARRIOLS: C/ M. Caballer, nº 5 - MANCOR
Dra. LUISA FABREGAT: C/ Dezcallar, nº 9 - SELVA
Dra. MARIA CUADRI: C/ J. Estelrich, nº 4 - SELVA

SERVEIS D'URGÈNCIES: TELEFONAR A L'ÚNIC NÚMERO

28 13 13 - BUSCA - 688

DISSABTES, DIUMENGES I FESTIUS INCLUÏTS: De les 14 h. del dissabte fins a les 9 h. del dilluns

DIES FEINERS: De les 17 h. fins a les 9 h. del dia següent

LES GUÀRDIES SÓN EXCLUSIVAMENT PER URGÈNCIES.
ELS MALALTS NO URGENTS SERAN ATENDES EN HORES DE CONSULTA

JULIOL												
L	M	M	J	V	S	D						
2	3	4	5	6	7	8						
9	10	11	12	13	14	15						
16	17	18	19	20	21	22						
23	24	25	26	27	28	29						

SETEMBRE												
L	M	M	J	V	S	D						
3	4	5	6	7	8	9						
10	11	12	13	14	15	16						
17	18	19	20	21	22	23						
24	25	26	27	28	29	30						

NOVEMBRE												
L	M	M	J	V	S	D						
29	30	31	1	2	3	4						
5	6	7	8	9	10	11						
12	13	14	15	16	17	18						
19	20	21	22	23	24	25						
26	27	28	29	30	1	2						

AGOST												
L	M	M	J	V	S	D						
30	31	1	2	3	4	5						
6	7	8	9	10	11	12						
13	14	15	16	17	18	19						
20	21	22	23	24	25	26						
27	28	29	30	31	1	2						

OCTUBRE												
L	M	M	J	V	S	D						
1	2	3	4	5	6	7						
8	9	10	11	12	13	14						
15	16	17	18	19	20	21						
22	23	24	25	26	27	28						

DESEMBRE												
L	M	M	J	V	S	D						
3	4	5	6	7	8	9						
10	11	12	13	14	15	16						
17	18	19	20	21	22	23						
24	25	26	27	28	29	30						

DE CA NOSTRA...

LLENGUA.

La ç trencada.-

La ç que enomenam ce trencada, sona com una essa sorda, tal com la que apareix a les paraules "sant, ansa".

La ç només pot posar-se davant a, o, u, (força, açò, vençut), o bé a final de mot (pedaç, adreç, feliç, feroç, comerç).

Com que aquest so es representa generalment per s, ss o c, l'ús de la ce trencada és molt reduït i es limita a ser emprada:

1.- En els sufixos -ança, -ença: confiança, renaixença.

2.- En els adjectius d'una sola terminació per al masculí i femení: audaç (home audaç, dona audaç), feliç, atroç.

3.- En una curta llista de mots, que s'aprendran per la pràctica, els principals són: alçar, avançar, caçar, plaça, puça, raça, començar, cançó, lliçó, braç, llaç, lluç, dolç, març.

La ce trencada no va mai davant e, ni i. Així audaç = audàcia, confiança = confiances.

PARLEM COM CAL.

Desenrotllar: Fer cessar d'estar enrotllat.

Desenvolupar: Fer que una cosa passi a un estat més perfecte.

Ambdues paraules s'empren indistintament per indicar "desarrollo".

Nombre: Resultat de comptar les coses, quantitat.

Número: Nombre amb què una persona o cosa es designa dins una sèrie.

Així direm: Nombre enter, trencat, decimal, etc... Treure en un sorteig un número alt.

VOCABULARI.

Capçalera	= Cabecera.
Flassada	= Manta.
Cobertor	= Cubrecama.
Coixineres	= Fundas almohada.
Una llumeta o	
Llumenera	= Un velò.
Una animeta	= Una mariposa.
Un maridet	= Una rejuela o librete.
Una vànova	= Una banyova.
Un marfagó	= Un jergón.
Cossiols o tests	= Macetas.

LA LLUNA, EL TEMPS I EL CAMP.

Juliol.

La lluna plena comença a Capricorn el dia 8, diumenge. Els cels estaran clars i nets.

El Quart minvant començarà en Aries el diumenge, dia 15. El temps no serà molt bo.

La lluna nova començarà en Càncer el diumenge, dia 22. El temps serà inestable.

El Quart creixent començarà a Escorpi el diumenge, dia 29. Els cels estaran clars.

Les festes més importants són: San Cristòfol, patró dels conductors (dia 10), la Mare de Déu del Carme (dia 16), Santa Margalida (dia 20), Santa Magdalena (dia 22), San Jaume, patró d'Espanya (dia 25), San Xim i Santa Anna (dia 26) i acaba el mes amb la Festa de Sant Ignaci (dia 31).

Continuen les festes patronals a molts d'indrets de Mallorca.

Agost:

La lluna plena comença a Aquari el dilluns, dia 6. Hi haurà temperatures molt altes.

El Quart minvant entra en Taure, el dilluns, dia 13. No hi haurà canvis en el temps.

La lluna nova comença a Lleó el dilluns, dia 20. Els cels estaran tapats de núvols.

El Quart Creixent començarà a Sagitari el dimarts, dia 28. Alternaran els cels clars amb altres nuvolats.

Les festes més importants del mes són: La Mare de Déu dels Angels (dia 2), festa

a Pollença, San Feliu (dia 1), festa a Llubí, San Llorenç (dia 10), festa a Selva, San Bernat (dia 20), San Bartomeu (dia 24), Sant Agustí (dia 28) i acaba el mes amb la festa de San Ramon (dia 31).

Es conegut el refrany: "Santa Margalida ho encén, i el frare, San Bernat, l'apaga", per donar a entendre que el dia 20 comencen a disminuir els dies calorosos.

Setembre:

La lluna plena entra a Peixos, el dimecres, dia 5. Hi haurà vents d'intensitat moderada.

El Quart minvant comença a Bessons, el dimarts, dia 12. Vents del Sudoest.

La lluna nova comença a Verge el dimecres, dia 19. El temps serà variable.

El Quart Creixent començarà a Capricorní, el dia 27, dijous. Els cels estaran clars.

El dia 23, quan el sol estigui a Lliura, a les 6 hores i 56 minuts, començarà la TARDOR.

Les festes més importants del mes són: El Naixement de la Mare de Déu (dia 8), serà festa a Lloseta, la festa de la Mare de Déu de Lluc (dia 9), enguany al mateix dia, també per ésser el segon diumenge hi haurà la Diada, Sant Mateu (dia 21), la Mare de Déu de la Mercè (dia 24), San Cosme i Sant Damià (dia 26), Sants Arcàngels Gabriel, Rafel i Miquel (dia 29), acaba el mes amb la festa de Sant Jeroni (dia 30).

El curs a EGB. comença a migjan mes. Abans tendran lloc els exàmens de Setembre.

Jaume Gual Mora.

TEMPERATURES : PLUGES A MANCOR DE LA VALL

Miquel Saurina Vallori.

TEMPERATURES A MANCOR DE LA VALL

ANY 1.990							MITJES DELS ANYS 1.986/1.989	
MES	MITJA MINIMA	MITJA MAXIMA	MINIMA MES DIA o C.		MAXIMA MES DIA o C.		MINIMA	MAXIMA
Gener	7'1	16'1	22	4	26	21	7'1	13'6
Febrer	10'3	19'1	2	6	6	23	7'0	14'2
Març	9'8	18'3	3	5	22	25	8'7	17'0
Abril	10'2	18'7	11	8	27	24	10'3	20'1
Maig	14'7	24'1	2	10	18	28	13'9	24'4
Juny	18'7	28'7	1	15	30	34	17'1	28'5

PLUGES A MANCOR DE LA VALL

MES	ANY 1.986	ANY 1.987	ANY 1.988	ANY 1.989	MITJA DELS ANYS 1.986/89	ANY 1.990
Gener	113 litres	259 litres	68 litres	14 litres	113 litres	120 litres
Febrer	101 "	155 "	11 "	53 "	80 "	13 "
Març	28 "	36 "	44 "	39 "	37 "	48 "
Abril	83 "	24 "	123 "	85 "	79 "	102 "
Maig	11 "	41 "	83 "	92 "	57 "	23 "
Juny	11 "	1 "	80 "	4 "	24 "	4 "
Juliol	64 "	25 "	2 "	2 "	23 "	
Agost	1 "	- "	11 "	14 "	7 "	
Setembre	171 "	57 "	79 "	172 "	120 "	
Octubre	170 "	60 "	20 "	6 "	64 "	
Novembre	123 "	189 "	54 "	141 "	127 "	
Desembre	107 "	116 "	65 "	113 "	100 "	
	983 litres	963 litres	640 litres	735 litres	831 litres	

ESGLÉSIA LOCAL

Tal com fan tots els infants quan arriba aquest temps d'estiu en què acaben les classes, després de passar per les avaluacions, recuperacions i globals corresponents, i comença el temps de vacances; el grup de matrimonis de Mancor i alguns de Campanet, interopren momentàneament, durant juliol i agost la nostra tasca programada durant l'any per reemprendre després amb un nou impuls el pròxim curs.

Però abans, com dèiem al principi, i fan els infants, farem la nostra avaluació a mode de resum del que ha estat la nostra tasca enguany, perquè a la vegada que pot servir de recordança i de testimoni per al futur històric del poble de Mancor, serveixi també d'estímul per a tots aquells altres matrimonis que davant la problemàtica actual de la família vulguin unir-se amb nosaltres, aportant les seves experiències, enriquint-nos mútuament, i d'aquesta manera poguem afrontar la imperiosa necessitat de preparar-nos, formant una autèntica comunitat, juntament amb totes les forces vives del poble, per combatre els problemes en torn de l'educació dels fills.

Hem repetit diverses vegades i en distintes ocasions que el nostre grup, no és un grup tancat, ni es requereix cap requisit per participar-hi, sinó el tenir bona voluntat, preocupació pels problemes de la família, ganes de treballar pel millorament de la convivència, en tots els ordes, del poble, aportant cada ú el que tenga per l'enriquiment col·lectiu. Es un grup obert, encara que qualcú l'interpreta a l'enrevés i pensa que fa olor a sacristia, perquè ens reunim a Sta. Llúcia. Enguany intentarem fer l'experiència a de baixar d'alla dalt i provarem alguns mesos al Casal de Cultura, i els mateixos que atribuïen la seva absència pel lloc, tampoc hi assistiren. No som un grup de bons enfront del demés que consideram dolents, ni que les nostres maneres de comportar-nos, siguin les millors, únicament som un grup que vivim preocupats i angoixats davant la problemàtica de la família, del matrimoni i de l'educació en el moment present i intentam entre tots fer camí per trobar nous estils i noves formes per revitalitzar aquesta realitat humana i social: la família, que està avui determina-

da per una sèrie de factors que la condicionen fortament. La família tradicional està en crisi, és una realitat cridada a canviar, evolucionar, retrobar-se a si mateixa en la seva tasca educadora. La família actual intenta conservar uns valors que el temps va purificant en mig d'un confusióisme ideològic que repercuteix en la pràctica. La família com a tal avui es veu profundament estamenetjada i malmenada i no solsament en els seus aspectes ètics, sinó en els seus mateixos fonaments constitutius. No són les circumstàncies familiars, sinó la mateixa raó d'ésser de la família.

Avui la família es troba sotmesa a pressions, tirada i estirada per diverses forces. Aquestes forces o circumstàncies provenen de la societat en general, del món d'avui, la tècnica, el canvi accelerat l'economia, la política, etc. etc. ...

La família és tal vegada avui, la tragèdia més fonda de la nostra societat. Feim indústries, feim escoles, feim hospitals, feim partits polítics, governs i Estats. Tot això estarà molt ben fet... però si se'ns enfonsa la família, se'ns enfonsarà sense remei la societat i les nostres precioses indústries, i escoles, i hospitals i partits polítics i governs i nacions i el món sencer. Estam fent moltes coses, però tal vegada estam oblidant forjar homes. I l'home és una peça molt difícil de forjar. Solsament li pot donar temple l'acció profunda i duradera d'una llar càlida on crema sempre una flama constant. Si per tot; molt més per ésser homes, necessitam d'un entranament dur; i més que res, necessitam de dues armes a la vida: l'amor i el sacrifici.

Naixem per ésser estimats i per estimar, és a dir, naixem per a l'amor i pel sacrifici. I Déu ha volgut que no hi hagi escola més sublim d'amor i sacrifici que la família.

S'han fet moltes proves desgraciades i criminals a formar sers humans fora del calor natural d'una família. Si. Els Estats creuen ésser omnipotents, que heu poden tot...menys estimar com una mare, sacrificar-se com es sacrifici un pare de família pel seus fills. Desarticulau la família, destruïu-la i sembrareu el món de salvatges. La tragèdia de la família està fortament lligada a la tragèdia del món. Damunt les ruïnes de les nostres famílies no hi podrà créixer més que l'anarquia. Per tot això la família és necessari, segueix essent imprescindible. Les formes, els estils de família podran ésser distints, canviats per naturalesa, per època i per regió, perquè no hi ha un model únic de família, però el que sempre farà falta és aquest nucli vital, lloc d'acollida per a la ternura i la comunicació, punt de referència sempre, que és la família, lloc privilegiat de transmissió de vivències, acompanyades de valoracions, judicis, im-

pressions, sentiments, sobretot en els primers anys de la vida de la persona.

Vet aquí la importància i el perquè de les nostres reunions al llarg d'aquets darrers nou anys. Per a alguns que ho miren de defora, una pèrdua de temps, perquè pensen que no es nota res de particular o de extraordinari dins el poble, pels que participen en el grup ha estat una ajuda valuosa per tirar endavant amb el convenciment, que no hem arribat encara al final d'aquest camí començat i que, pot ésser, no hi arribem mai, però el treball i l'esperança encoratjadora ens anima i ens empeny a continuar aquesta formació permanent de nosaltres pares en bé per a l'educació dels fills, del matrimoni en si mateix, i de la comunitat del poble en general.

Pep Roig.

L' ESCOLA

Ens tornam a trobar al final d'un curs que fent balanç, ha estat, en general, bo. Hi ha hagut molt bona coordinació a nivell professorat i pares.

Un pas endavant ha estat passar a ésser una escola mallorquina. Com ja sabeu presentarem un projecte a la Conselleria de Cultura i fou aprovat per ella i després pel M.E.C.. O sigui que a

partir del proper curs el pre-escolar i el primer curs de cycle Inicial seran en català; de 2on curs fins a vuitè l'assignatura de socials serà també en català.

Creim necessari tornar a fer-vos, a vosaltres pares, una reflexió sobre la motivació que donan als vostres fills; pensam que la vostra influència es indispensable dins el bon funcionament de la vida escolar.

Els nins ben motivats rendeixen més i tots, certament, volen pels vostres fills el millor, per tant no heu de cansar-vos i heu de tenir paciència i donar-los l'ajuda que necessiten. Les mestres totes soles no podem dur endavant la tasca educativa; perquè aquesta arribi a bon port hem d'esser tots plegats els qui treballem per la nostra escola.

Claustre de Professors

VACANCES

Ses Gloses

Som fet unes glosades
jo de tot temperament,
les daré a sentir la gent
llevors ja seran jutjades.

A les nou a S'Avinguda
tres autocars per sortir,
mos dugueren amb bon fi
a tots a veure sa Fira.

Era sa Fira des Fang
que es fa a Tres Germanes,
en què em morís de ganes
no hi aniria ni cobrant.

Mos reberen malament
l'havien d'inaugurar,
ningú content va quedar
crec no hi tornarà sa gent.

Jo no culp sa Directiva
ni tampoc es President,
perdonau-los bona gent
no malgastau sa saliva.

Tornarem agafar es tapins
i anam cap a S'Arenal,
mal sofrit es personal
mos tractaren com a nins.

Aposta m'he proposat
fer aquest repertori,
que pugui contar histori
vos ho diu un fracassat.

Em passajava tot sol
es veure'm feia riure,
vaig començar a escriure
i vos n'he fetes un estol.

Visca ses excursions
que sa Tercera Edat fa,
que prest hi poguem tornar
per dinar a es melons.

Mos donaren un bon dinar
i un ball de pinyol vermell
que mos va donar remei
per poder-nos relaxar.

Aquest aplec de gloses
m'acosta poc jo fer-les
encara que poc entès
m'agrada fer aquestes coses

Les he posades per ordre
per llevors llegir-les-vos
salut, tots els conductors
de sa companyia Alorda.

Passem avui, veurem demà
que no sigui sa darrera
si hi molta comandera
trob, els hem de perdonar.

Amb ses gloses no puc viure
però sí que pas es temps,
per oblidar es mal moments
o si tenc rialles, riure.

No ho heu de prendre mal
ho faig per passar es temps
i deixar-vos ben contents
si pot ésser a tots igual.

Es Club de Sa Tercera Edat
crec que a tots mos aprecia
si m'heu menester cap dia
disposau d'aquest criat.

En Tomeu Sinevé.

GARRIGA PRIMAVERAL

Per dins la verdor
de nostres muntanyes
brilla la gregor
de les argelagues

Planta garriganca
de flors delicades
que en dures espines
geloses les guarda
perquè no s'acostin
tan sols a tocar-les

Planta encantadora
a dins els boscatges.
murteres florides
de flors totes blanques,
son com a novies
que s'han enllestides
de les millors gales

Arran del caminó,
estepa florida,
un bell romani,
fent-li companyia

Mates llentrisqueres
floreixen més tard
perquè aixó alimentin
al tord emigrant.

Ocells que pasturen
volen juguetons
dins branques esprives
fan els nierons

Per la davallada
que baixa al torrent
verdes carritxeres
s'estenen ufanos
semblen cabelleres
que han destrunyellades,
les han pentinades
quan les han besades
l'oratge i el vent

Soca tortarella
de vella olivera
que serveix de pont
mollera roquera,
heures i falguera,
davora la font.

Aigua cristal·lina
que corre tranquil·la
per la siquia endins
herbes atravides
que creixen humides
com a presumides
s'hi miren dedins

Verdor d'esperança
bateig d'harmonia
raconet de pau
a dins la nostra illa,
voltada de blau

A.R.M.

Lloseta, primavera 1990

GABRIEL MARTORELL ALBA , " Biel des Forn"

Aquell horabaixa, el dia ja s'havia allargat, arribarem a Es Forn, a Sa Plaça de Dalt. Era un camí que de petit havia fet moltes vegades, de ca meva a Es Forn, quasi cada dia, a la meva infància.

En aquesta ocasió hi anàvem a parlar del temps passat, no a comprar pa o ensaïmades. L'amo En Biel i la seva esposa ens esperaven. Prest arribaria la seva filla Catalina i la seva néta. Tots plegats, asseguts al voltant de la taula, al segon aiguavés, encetàrem la conversa.

L'amo en Biel des Forn ha estat el darrer forner del nostre poble. Avui està oberta al públic una sucursal del Forn de La Glòria d'Inca i també venen pa a algunes botigues de queviures. En cap cas aquest pa és elaborat a Mancor.

Quants anys teniu, l'amo en Biel?

Vaig néixer dia 5 de gener de 1915. He fet ja els 75 anys.

On vàreu néixer?

A sa Plaça Concòrdia nº 13. Aquí mateix on estam ara. - Aquesta plaça es diu actualment, Plaça de Dalt-

Quants germans heu tingut?

Dos, un germà i una germana. Es meu germà morí l'any passat i sa germana encara viu.

El vostre ofici ha estat el de forner, hi heu fet sempre?

Sí. Vaig començar a quinze anys i no em vaig aturar fins a l'any 1983.

Fou un ofici hereditat dels vostres pares?

No. Vaig començar, com he dit als quinze anys, i vaig anar a Son Nadal allà hi havia un forn el duia en Pep des Forn Nou. Allà vaig

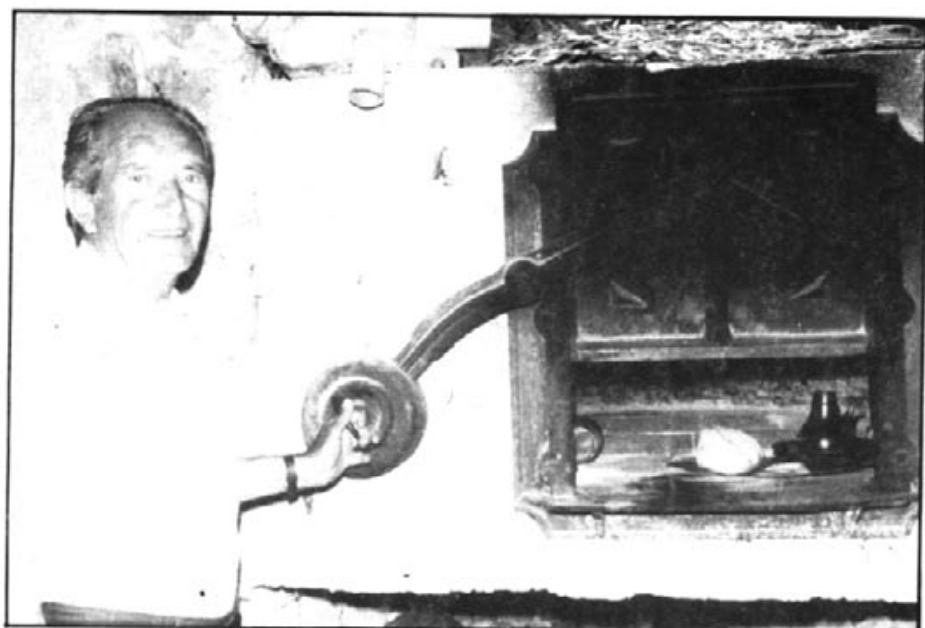
estar amb ell vint-i-cinc mesos. Després, degut a que sa marxa no li anava molt bé, se'n va anar a Biniamar i allà va posar un forn.

Després en Coleta, que també tenia forn, quan es va donar compte que jo quedava lliure, va venir a cercar-me per si jo volia anar a fer de forner amb ell. En va parlar a mu mare. Quan ella m'ho va dir, jo li vaig respondre que efectivament podia anar a fer de forner a Can Coleta, però amb una condició, que no volia fer de missatge sempre, per jo mateix em vull establir un dia, i per això compt amb la vostra ajuda i assessorament.

Vaig anar a Can Coleta per espai de trenta-set mesos.

I després, què fèreu?

Sa dona de l'amo en Coleta es va posar molt malalta. - La gent tenia manies, i si un estava tísic, era com un mal -. Per això començaren a dir a mu mare: "No sé com deixes anar el teu fill allà". Mu mare deia que hi podia anar ben tranquil. Va arribar un moment en el qual jo havia de fer i vendre el pa. Li vaig dir a l'amo en Felip que em quedava poc temps ja que me n'havia d'anar a es servici. Vaig estar més temps del que pensava sense fer de forner, degut a que sa meva quinta es va entregar més tard. Va estallar es Moviment. Per cert es dia que vengueren es falangistes a Mancor, jo estava ajudant a batre a mon pare i al meu germà a s'era i els vaig veure passar en un camió. Aquest dia es va casar na Margalida de Son Nadal, sa mare d'en Biel.

Després, en es mes de setembre, en Joan Fiqueta, en Bernat Gros, n'Andreu Vallequet anaven a una possessió de Palma, devora el depòsit de s'aigua, a tomar ametlles i em varen convidar. Vaig anar-hi amb ells, però als dos dies ja se n'endugueren un, després altres dos i més tard a l'amo.

I vos, com la passàreu a la guerra?.

Em vaig entregar al novembre de l'any 1936.

Primer em dugueren a Palma i després al Port de Pollença. Allà érem quatre o cinc de Mancor. Hi vaig estar sis mesos. Després vaig estar a Inca uns dos anys i pico fins que el darrer dia de febrer de 1939 ens anàrem al desembarc de Maó. Vaig estar mig any i després em llicenciaren. Això fou el meu servei militar i així vaig passar la guerra.

Després vaig venir a Mancor. S'Ajuntament es trobava que no hi havia forn al poble i també hi havia moltes restriccions de farina i d'altres aliments.

M'enviaren a demanar a s'Ajuntament i em digueren que, veient que sa nostra casa reunia condicions i jo era forner, em donarien es cupo. En vaig parlar amb mon pare -ma mare havia mort s'any abans-, i decidírem acceptar s'oferta i ferem es forn.

Degut al racionament, em feien córrer molts de cops a la setmana a Palma a cercar el cupo.

Què era exactament això des cupo?.

Donaven, per exemple, 90 gr. de farina per persona petita i més per persona major. Jo havia de dur un control de totes ses peces de pa que feia cada dia, quants de grams hi posava, etc...

Hi havia molt de mal estar entre la gent. Et contaré un cas que va passar i demostra que ses coses ja es complicaven molt.

Hi havia es tall des Rafals de collidores d'oli-va. Tal vegada feia vuit dies que no havien donat pa ni farina. Tot es tall es va alçar i es posà en marxa cap al poble. Quan varen arribar a Can Quint, després de descansar una esto-

na, continuaren cridant "volem pa, volem pa...", fins a davant s'Ajuntament, que era a Son Collell. Tocaven ses baules de Son Collell. Era s'horabaixa i no hi havia oficines. Baixaren fins davant ca meva. Jo els vaig dir, si em duis farina vos donaré pa.

Què va passar després?.

Vaig anar al batle, que era el Senyor Tingo. Li vaig dir: "Don Miquel, es necessari moure's un poc. Jo aniria a Es Governador, el puc acompanyar". Ell va dir que en parlaria a es secretari.

Decidírem anar a plorar davant del Governador Civil. El Senyor Tingo quedava travat en la seva exposició fins que el Secretari digué: "Senyor Batle, deixi xerrar es forner i el Governador es farà càrrec del que passa". Jo vaig explicar tot el que havia passat aquell horabaixa amb es tall de collidores des Rafals. Es Governador em pegà dos copets a s'espatlla i em digué: "Hijito, no pases pena, si vuelve a suceder, vienes aquí y yo te lo arreglaré". Aquell go-

vernador era en Manuel Pardo Suárez. Feren un cupò de muntanya, mos donaven pa a nosaltres i no en donaven a Inca ni per aquí baix. Va anar bé s'entrevista, en vaig treure de faves d'olla.

Llavores, tothom duia el pa a coure?

Si. Hi havia llavors s'estraperello". N'hi havia que hi posaven patata, mongeta, ordi, blat de les indies, etc...

En certa ocasió, quan no hi havia farina, feren una col·lecta i cridaren els amos de possessió de Massanella, Son Lluç, Sa Font Garrover, etc... del que es recollia, jo feia uns panetons petits i se'n donava un a cada al·lot de menys de 10 anys. Un panetó petit per entretenir sa fam.

Teniu algun record que contar d'aquest entremig?

Jo anava a moldre a Sa Pobla. Un dia que anava a moldre, a sa volta de Sa Llebre, just més avall de Búger, em va aturar una parella de sa Guàrdia Civil. Jo li vaig explicar el que feia. Només em digué que en ésser a Mancor digués al Batle que els telefonàs. No va passar res. Només que des del Govern Civil em feren sa guia per dur sa farina a moldre.

Quin temps duraren aquestes restriccions?

Varen durar molt de temps. Es pot dir quasi bé fins als anys 50, només que darrerament ja no era tan escàs.

Quan posàreu es forn, ja éreu casat?

No. Em vaig casar dia 21 de desembre de l'any 1941.

Quin sistema de coure heu emprat?

Sempre llenya.

Quins altres productes elaboràveu, a més del pa?

De tot d'una només pa perquè no podiem fer ensaïmades. Només en fèiem quan es casava qualcú i les mos encarregaven, però em duïen tots ets ingredients, farina, ous, saïm, etc... També ho feia en temps de comunions. Era quan necessitava ajuda, sobretot de Lloseta, ajuda d'ormejos, llaunes, caixons, persones, a vegades érem quatre que fèiem ensaïmades.

Record que quan per primera vegada feren sa Festa des Vells, sa senyora des Metge era sa que s'encarregava d'organitzar-la. Va venir i em digué si podiem fer unes cinquanta ensaïmades. Allò era una feina. Però vaig dir que si i les férem.

De sa Fiscalia de Taxes, què ens podeu dir?

Jo vaig ésser perseguit per ella, perquè vaig ésser acusat i denunciat. Vengueren, se n'anaren a Sa Botiga Nova a pesar es pans, no es fiaren de ses meves balances. Tornaren amb es

cove i em digueren: "Vostè perd doblers, perquè sobren 15, 20, 30 gr. a ses peces de pa". Ja no tornaren per res.

Per què es pa avui es tan blanc i abans era més negre?

Avui ses farineres, abans de res banyen el blat el posen dintre d'uns grans on hi fermenta durant un màxim de 48 hores, el posen dins d'una màquina que el pela, li lleva s'ull i es fa ben net. Arriba un punt que aquesta farina no té ni essència de segó, per això és blanc. Sa farina que diuen integral, és aquella que no ha passat per aquest procés que he explicat.

Màquines n'arribàreu a tenir?

Si. Primer pastava a mà. Però després compràrem una pastadora mecànica amb dos braços.

La feina devia ésser pesada?

Era pesada per un que no està acostumat. Arribava un moment que, de pastar amb es braços, tenies molta força i guanyaves a qualsevol a torça braç. També et

carregaves els sacs sense passar gens de pena.

Altres temps era més difícil fer de forner. Avui hi pot fer qualsevol, ses feines estan més mecanitzades abans tot era més manual. Per exemple, es pot coure es matí per s'hora-baixa, es posen ses ensalmades fetes dins d'un frigorífic i es couen quan volen, etc...

Sa calor des forn ja no m'afectava, em feia més por es sol.

Ara, que ja estau jubilat, què feis?

M'aixec i me'n vaig a arreglar els animals i sempre veig tonteries per ajudar al meu fill. Lo bo és que ningú em manda res, pe-

rò jo en veig tantes que no puc deixar de fer-les. Faig hortalissa, quatre monjetes quatre tomatigueres, etc... Alguns animals, etc...

Voleu dir res al jovent d'avui?

Jo només voldria que no veiessin el que jo he vist. Temps difícils sobretot pel que fa als queviures i a la subsistència.

Amb aquest desig. Deixarem aquella família, no sense abans fullejar un album de fotografies de temps passats, que tant l'amo en Biel, com madò Francesca, serven gelosament a ca seva.

Jaume Gual Mora.

ESPORTS

TRIAL

El pilot mancorí Joaquín Martí, falta de dues proves per finalitzar la temporada es troba classificat en una magnífica posició, amb una gran diferència de 32 punts sobre el més pròxim rival.

La seva participació en les vuit proves que s'han disputades es molt notable ja que després de quedar set vegades en la primera posició, cal esperar que no tindrà cap inconvenient per fer-se seu el Campionat de Balears.

BIBLIOTECA

Activitats del darrer trimestre.-

Així com fa sempre aquesta Biblioteca, ha rebut la visita dels alumnes de l'escola de Mancor, en aquesta ocasió els de tercer i quart, acompanyats de la seva mestra de català. També els petits de prescolar ens han visitat dues vegades, amb la seva mestra, na Magdalena. Les seves preferències: llibres d'animals i d'en Walt Disney.

*****

FESTA DEL DIA DEL LLIBRE

En un intent d'aproximar els nins al món literari enguany aquesta biblioteca, amb col·laboració amb l'escola de Mancor, organitzà unes activitats que varen permetre als nins de conèixer quina és la trajectòria d'un llibre fins que aquest arriba a les seves mans.

El passat dia 26 d'abril rebérem la visita de l'escriptor mallorquí Miquel Rayó i Ferrer, que vingué convidat per aquesta biblioteca per fer una xerrada als alumnes del cicle mitjà i superior de Montaura. Després d'una breu introducció de l'escriptor, va tenir lloc una llarga i divertida xerrada durant la qual va respondre a les preguntes preparades pels nins, i va explicar anècdotes de la seva infància i vida escolar. L'experiència va ser molt interessant i tots ens ho passàrem d'allò més bé.

Després visitàrem l'escola, on els alumnes mostraren a l'escriptor l'extens treball que damunt la seva obra havien preparat, i li varen fer entrega d'un obsequi fet per ells mateixos.

Hem de destacar que aquesta activitat s'ha pogut dur a terme gràcies a les gestions i ajuda rebudes per part del Centre Coordinador de Biblioteques del C.M.

*...En Miquel Rayó i Ferrer, nat a Ciutatl'any 1952, és professor de tecnologia administrativa a un institut. S'interessa des de fa temps per la conservació del paisatge i la natura, i això l'ha duit a participar en les tasques d'un grup ecologista. Totes les seves obres tradueixen aquest amor per la natura. Ha escrit diversos llibres, entre els quals destaquen: "El Corsari", "El raim del Sol i la Lluna", "Les Ales Roges", "La Bella Ventura".

.....

Com a continuació d'aquesta activitat, al dia següent baixàrem a Palma, on vàrem tenir l'ocasió de fer una interessant visita a l'Editorial Moll i a les Gràfiques Miramar, on a més de mostrar-nos els diferents departaments, vàrem poder veure com s'imprimeix i monta un llibre.

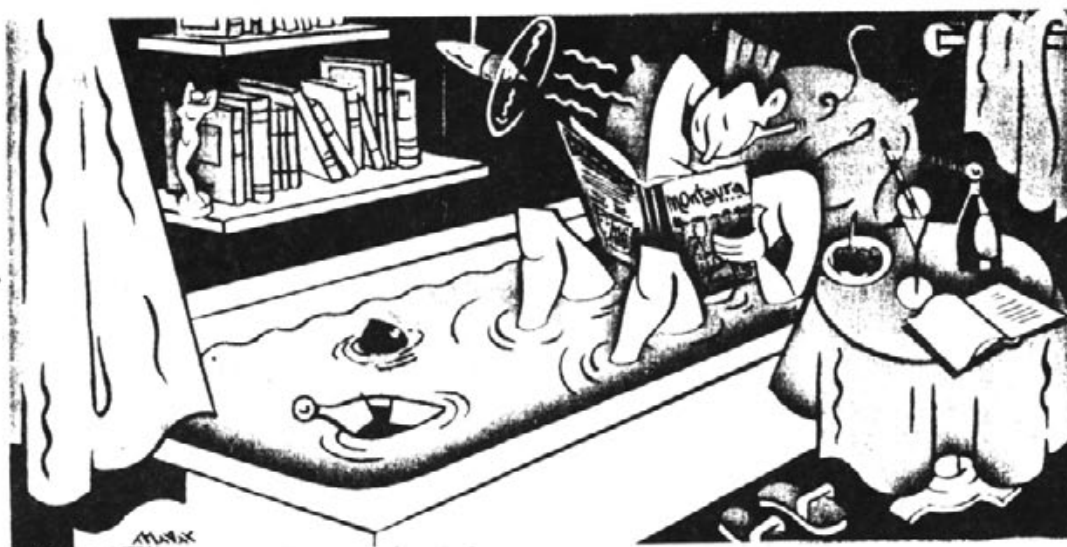
Abans de partir hi va haver un petit obsequi per a tots els visitants. Per acabar amb el recorregut, visitarem la Distribuidora Rotger, en el Polígon, on amablement ens va atendre la direcció, i a continuació visitarem els diferents departaments de distribució de premsa i llibres.

*****

Y per acabar amb la Crònica de les activitats de la Bibioteca, s'han de mencionar aquelles que han tingut lloc a les Festes de Sant Joan. La primera d'elles va ser la DIADA DE PINTURA A L'AIRE LLIURE, per a tots els nins de Mancor en edat escolar. Es va celebrar el dia 9 de

juny, als jardins del Casal, i contà amb la col·laboració del Grup D'Esplai. Uns cinquanta petits pintors realitzaren els seus petits treballs en tèmpera sobre paper d'embalar, com el Nadal passat, però aquesta vegada el tema era lliure. El resultat va esser un gran color a les obres, què s'exposaren a la biblioteca durant totes les festes. Volem agrair la col·laboració, una vegada més, del Sr. Roberto Jaras, en la realització d'aquesta diada.

I per acabar s'ha de mencionar l'activitat que es va dur a terme en col·laboració dels residents britànics de

CONEIXER LA GRAN BRETANYA

Focs mancorins queden ja sense conèixer una mica més la Gran Bretanya, després de participar als actes que amb la intenció de presentar aquest país es realitzaren del 15 al 23 de juny. Aquesta activitat organitzada per la Biblioteca ha estat un èxit gràcies a la inestimable col·laboració dels residents de parla anglesa. Tots, del primer al darrer participaren per presentar-nos millor el seu país, demostrant que amb ganes i poc més s'aconsegueixen realitzacions més importants humanament que les que els doblers poden pagar. Volem agrair-los des d'aquí tot el que han fet per engrandir la nostra cultura.

Els actes incloueren una exhibició de balls i folclore britànic a càrrec dels residents, així com d'un grup de jovenetes mancorines, que demostraren ser ja des de petites, "internacionals" perquè ballaren molt bé. Un grup d'estudiants de "The Academy", l'escola del Pla de Na Tesa, dansà entorn del Maypole amb molta gràcia.

El nostre batle ens sorprengué parlant anglès, VERY WELL!, i el cònsol de sa Majestat Britànica inaugurà l'exposició.

El Saló del Casal de Cultura estava desconegut, tan ple d'Anglaterra: artesanies meravelloses, cadires i porcel·lanes precioses, un xinxé d'informació sobre el país. Els visitants concursaren per guanyar un típic pastís de fruites, a la manera anglesa d'endevinar el seu pes, així com dos bitllets d'avió per visitar Londres. Els sortats foren na Paquita Reynés i na Cati Sastre Aiba.

Per embellir i completar l'exposició hi havia la Mostra "William Shakespeare", preparada pel British Council, i cedida gentilmente per "Sa Nostra". Igualment trobarem un magnífic foto-reportatge d'en Terry, presentant, un per un, tots els residents anglesos que ens donaven les seves opinions i les raons per les que eren MANCORINS per voluntat i no per naixement.

Els altres actes, menys concurrits, foren el partit de cricket (quina calorada feia!), i les mostres d'audiovisuals, de desfilades i concerts militars. Per contra va tenir molt d'èxit la convidada al "tea & scones" que ens oferiren les senyores angleses, ja que malgrat la gran quantitat prevista, varen fer net.

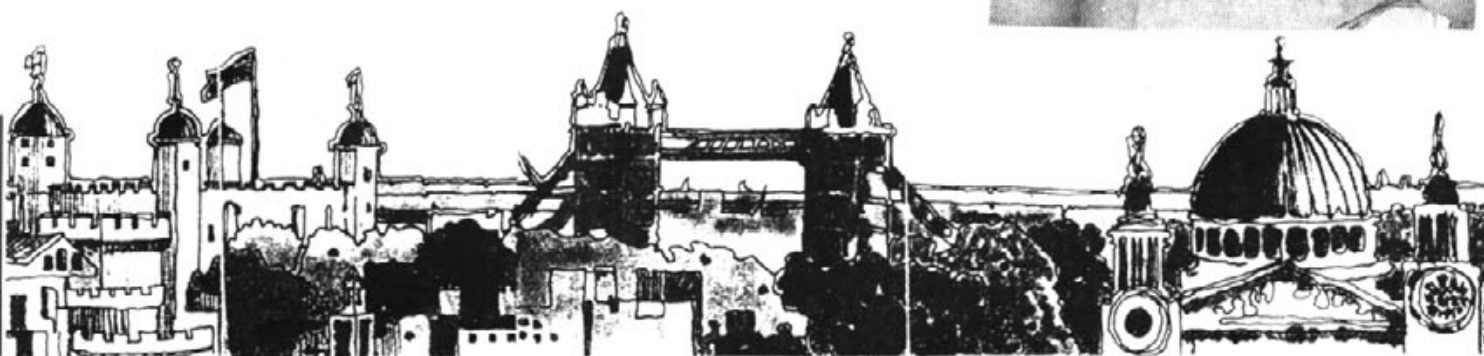
Els residents anglesos estan molt agraïts de la participació i atenció demostrada pels mancorins, i pensen col·laborar amb altres activitats.

THANKS A LOT!

En Joan & Co.

EL JOC DEL CRICKET

El juramento hipocrático

Dr. José María del Hoyo

Con frecuencia, se pregunta a los médicos, acerca del juramento Hipocrático, de si lo han jurado para ejercer su profesión, y la gente en general tiene curiosidad por el contenido de dicho juramento. Al parecer, a los médicos hace años se les hacía jurar, en una ceremonia de otorgamiento del título de medicina y cirugía, recordándoles toda una serie de conceptos que jamás pasarán de moda. Nosotros, los médicos actuales en ejercicio, no hemos tenido la oportunidad de hacerlo puesto que dicha ceremonia se substituyó por una asignatura llamada deontología médica que trata de las normas que el médico debe observar en el ejercicio de la profesión, derivadas de disposiciones generales contenidas en los códigos penal y civil, en el texto de normas sanitarias, de las obligaciones y prohibiciones que se imponen a los médicos en el ejercicio de su profesión, sus relaciones con la colectividad, autoridades y las personas en particular.

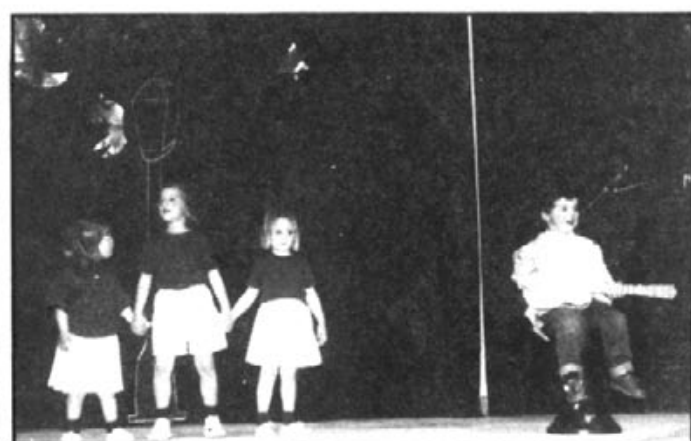
Considerando el interés que existe

por conocer el contenido de dicho juramento, me parece oportuno transcribirlo tal como figura: Juro por Apolo, el médico, por Higea y Panacea, por todos los dioses y todas las diosas, a cuyo testimonio apelo, que yo, con todas mis fuerzas y pleno conocimiento, cumpliré enteramente mi juramento: que respetaré a mi maestro en este arte como a mis progenitores, que partiré con él el sustento y que le daré todo aquello de que tuviese necesidad; que consideraré a sus descendientes como mis hermanos corporales, y a mi vez les enseñaré sin compensación y sin condiciones de este arte; que dejaré participar en los doctrinajes instrucciones de todas las disciplinas, en primer lugar mis hijos, luego a los hijos de mi maestro y luego a aquellos que con escrituras y juramentos se declaren escolares míos, y a ninguno más fuera de éstos. Por lo que respecta a la curación de los enfermos, ordenaré la dieta según mi mejor juicio y mantendré alejados de ellos todo daño y todo inconveniente. No me dejaré inducir por las súplicas de nadie, sea quien fuere, a propinar veneno o a dar mi consejo en

semejante contingencia. No introduciré a ninguna mujer una prótesis en la vagina para impedir la concepción o el desarrollo del niño. Consideraré santos mi vida y mi arte; no practicaré la operación de la piedra, y cuando entre en una casa, entraré solamente para el bien de los enfermos y me abstendré de toda acción injusta, y no me mancharé por voluptuosidad con contactos de mujeres o de hombres, de libertos o esclavos. Todo lo que haya visto u oído durante la cura o fuera de ella en la vida común, lo callaré y conservaré siempre como secreto, si no me es permitido decirlo. Si mantengo perfecta e intacta fé a este juramento, que me sea concedida una vida afortunada y la futura felicidad en el ejercicio del arte, de modo que mi fama sea alabada en todos los tiempos, pero si faltara al juramento o hubiere jurado en falso, que ocurra lo contrario.

Muchos conceptos tienen vigencia hoy en día, pero no deja de ser una parte de la historia de la medicina y de los médicos. Por la curiosidad y popularidad del tema he decidido publicarlo en esta sección semanal del periódico.

L'ESPLAI ...

EL TERCER TRIMESTRE, TOT UN EXIT

Ja ha acabat el curs 89-90, i per això tots els al·lots i monitors de l'ESPLAI prepararem un FESTIVAL que, segons pareix, va agradar molt als pares, i ens divertí a tots. Aquest festival i l'EXPOSICIO DE COQUES que varem fer amb l'ajuda de les mares, serviran d'ajuda econòmica al campament

d'enguany, que es farà a CALA MURTA, entre els dies 12 i 18 d'agost. Sense la vostra col·laboració no ho hauriem aconseguit. GRACIES A TOTS!!

Grup de monitors

ARA HA FET VINT ANYS...

Durant el segon trimestre de 1970 foren notícies a Mancor:

Naixeren el 14 d'abril Joan Pere, fill de Pedro Casillas i Petra Fontanet; Esperança, el 17 de maig, filla d'Esperança Albarra i Victor Mateos. El 13 de juny va néixer Francesca, filla de Catalina Reynès i de Nofre Ripoll. També el 23 del mateix juny, nasqué Maria Coloma, filla de Joana Gual i de Guillem Amengual.

Es casaren el 5 d'abril a Inca en Simó Reynes amb na Catalina Pujades, d'aquella ciutat. El 17 de maig es casà na Francesca Reynès Carbonell amb el jove de Selva Joan Coll Vallcaneras. El 30 del mateix maig, na Catalina Mateu Gelabert amb el llosetí Joan Coll Bestard. El 6 de juny es va casar na Maria Moranta Fontanet amb l'actual senyor batle Gabriel Pocovi Pou. El dia 7 de juny, a Lloseta, es casà na Francesca Jaume Pons, natural d'aquella villa, amb el mancorí Macià Colom Amengual. El 29 de juny, a Santa Llúcia, es casaren n' Apol·lònia Reynès Socias amb en Bernardí Martorell Payeras.

Un sol mort durant el trimestre: el 8 d'abril deixà d'existir en Joan Martorell Reynès "Trapenso", primer president que fou del C. D. MONTAURA, de 58 anys d'edat.

L'1 d'abril el plenari de l'Ajuntament aprovà el pressupost d'aquest any 1970, que pujava 795.000 pessetes.

Resumint la temporada del C. D. MONTAURA, s'informava que havia estat decepcionant, quedant en el penúltim lloc del seu grup de Tercera Regional. L'anònim cronista es pregunta, que vistes les expulsions, multes i desqualificacions que havien sofert els jugadors locals per la seva poca disciplina, afegit al poc interès demostrat pel públic, si restava algun motiu per continuar competint.

També s'informava que en el Teleclub s'havien celebrat dos torneigs de tenis de taula, havent quedat campions Maria Martorell Vallori i Llorenç Abrines Reynès en les modalitats femenina i masculina respectivament.

De "Nuestro Pueblo".

Campanya de Normalització Lingüística

La llengua, feina de tots

CONVOCAREN INICIALMENT LA CAMPANYA:
EL GOVERN BALEAR
EL CONSELL INSULAR DE MALLORCA
EL CONSELL INSULAR DE MENORCA
EL CONSELL INSULAR D'EIVISSA I FORMENTERA
L'AJUNTAMENT DE PALMA

S'HI HAN ADHERIT(en data 15 de juny de 1990):

LA UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

ELS AJUNTAMENTS

Ajuntament d'Alaior
Ajuntament d'Alaró
Ajuntament d'Algaida
Ajuntament d'Andratx
Ajuntament d'Ariany
Ajuntament d'Artà
Ajuntament de Binissalem
Ajuntament de Bunyola
Ajuntament de Calvià
Ajuntament de Campanet

Ajuntament de Campos
Ajuntament des Castell
Ajuntament de Ciutadella
Ajuntament de Costitx
Ajuntament d'Eivissa
Ajuntament d'Esporles
Ajuntament de Felanitx
Ajuntament de Ferreries
Ajuntament de Formentera
Ajuntament de Fornalutx

Ajuntament d'Inca
Ajuntament de Lloret de Vistalegre
Ajuntament de Lloseta
Ajuntament de Llubí
Ajuntament de Llucmajor
Ajuntament de Manacor
Ajuntament de Mancor de la Vall
Ajuntament de Maó
Ajuntament de Maria de la Salut
Ajuntament de Montuiri
Ajuntament de Petra

Ajuntament de Sa Pobla
Ajuntament de Pollença
Ajuntament de Porreres
Ajuntament de Puigpunyent
Ajuntament de Sant Antoni Abat
Ajuntament de Sant Joan
Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar
Ajuntament de Santa Maria del Camí
Ajuntament de Santanyí
Ajuntament de Son Servera
Ajuntament de Sóller

ELS PARTITS POLÍTICS

Partit Popular (PP)
Partit Socialista Obrer Espanyol (FSB-PSOE)
Partit Socialista de Mallorca (PSM)
Unió Mallorquina (UM)
Centre Democràtic i Social (CDS)
Entesa de l'Esquerra de Menorca (EEM)
Grup Parlamentari Mixt
Esquerra Unida
Unió Balear

ELS COL·LEGIS PROFESSIONALS

Col·legi Oficial d'Administradors de Finques
Col·legi Oficial d'Advocats de Balears
Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres
i en Ciències de Balears
Col·legi Oficial d'Enginyers de Camins, Canals i Ports
Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Balears
Col·legi Oficial de Farmacèutics de Balears
Col·legi Oficial de Psicòlegs de Balears
Il·lustre Col·legi Notarial de Balears

ELS SINDICATS

Confederació Sindical de Comissions
Obreres de les Illes Balears (CC.OO.)

ELS CENTRES D'ENSENYAMENT:

Departament de Filologia Catalana i Lingüística General. UIB
Institut de Batxillerat Santa Maria d'Eivissa. EIVISSA
Institut de Batxillerat Berenguer d'Anoia. INCA
Institut de Batxillerat Maria Antònia Salvà. LLUCMAJOR
Institut de Batxillerat Joan Ramis i Ramis. MAÓ
Institut de Batxillerat Antoni Maura. PALMA
Institut de Batxillerat Guillem Sagrera. PALMA
Institut de Batxillerat Joan Alcover. PALMA
Institut de Batxillerat núm. 6, Camp Redó. PALMA
Institut de Batxillerat Guillem Cifre de Colònia. POLLENÇA
Institut de Batxillerat Can Peü Blanc. SA POBLA
Institut de Batxillerat Quartó de Portmany.
SANT ANTONI DE PORTMANY (EIVISSA)
Institut de Batxillerat Guillem Colom Casanovas. SÓLLER
Institut de Formació Professional San Juan Bosco. CIUTADELLA
Institut de Formació Professional Isidor Macabich. EIVISSA
Institut de Formació Professional Llorenç M. Duran. INCA
Institut de Formació Professional Francesc de B. Moll. PALMA
Col·legi d'EGB Sant Salvador. ARTÀ
Col·legi La Immaculada. PALMA
Col·legi Pedro Poveda. PALMA
Col·legi Guillem Mesquida. Sa Indioteria. PALMA
Col·legi Públic Comas Camps. ALAIOR
Col·legi Públic Sant Bartomeu. ALARÓ
Col·legi Públic Es Vinyet. ANDRATX
Col·legi Públic. BÚGER
Col·legi Públic CAMPANET

Col·legi Públic Mare de Déu del Toro. CIUTADELLA
Col·legi Públic Joan Benejam. CIUTADELLA
Col·legi Públic Es Porxo. DEIÀ
Col·legi Públic Comarcal. SANT RAFAEL (EIVISSA)
Col·legi Públic Ntra. Sra. de Jesús. EIVISSA
Col·legi Públic Puig d'en Valls. EIVISSA
Col·legi Públic Es Vedrà. EIVISSA
Col·legi Públic Sa Torre. MANACOR
Col·legi Públic Verge de Gràcia. MAÓ
Col·legi Públic Joan Mas i Verd. MONTUÍRI
Col·legi Públic Ciutat de Màlaga. PALMA
Col·legi Públic Gabriel Alzamora López. PALMA
Col·legi Públic Sant Jordi. PALMA
Col·legi Públic Santa Maria. PALMA
Col·legi Públic Son Ferriol. PALMA
Col·legi Públic Costa i Llobera. POLLENÇA
Col·legi Públic Joan Mas. POLLENÇA
Col·legi Públic SANT JOAN
Col·legi Públic SANT LLORENÇ DES CARDASSAR
Col·legi Públic SANTANYÍ
Col·legi Públic Santa Ponça-Galatzó. SANTA PONÇA
Col·legi Públic Comarcal Es Putxet. SELVA
Col·legi Públic Comarcal Jaume Fornaris. SON SERVERA
Col·legi Públic Nicolau Calafat. VALLDEMOSSA
Col·legi Públic VILAFRANCA DE BONANY
Escola Mata de Junc
Centre de Preescolar Antoni Maura. MANACOR

ELS COL·LECTIUS I ENTITATS

Associació Il·lenca per a la Renovació Educativa (A.I.R.E.)
Centre Cultural de Felanitx
Convergència de Joves Independents

Escola d'Espai. PALMA
Escolania de Lluc
Grup Folkloric Castell de Sant Felip. MENORCA

IFEBAL, Institució Ferial de Balears
Institut d'Estudis Balearics
Patronat Municipal D'Escoles d'Infants. PALMA

**TOTS ELS CIUTADANS DE LES BALEARS HI SÓN CONVOCATS
INDIVIDUALMENT I COL·LECTIVAMENT.
ADREÇAU LES ADHESIONS AL SECRETARIAT DE LA CAMPANYA,
Sant Miquel, 18, 2^{on}. 07002 Palma. Tel: 71 75 03. Fax: 72 06 50**

ELS LLINATGES DELS MANCORINS

- 10 -

CRUZ.- Cognom d'origen andalús. El 29 de maig de 1980 va néixer Alma Teresa, filla de Julià Cruz Sánchez d'Huescar (Granada) i de M Lluïsa Pastor Camón (RCMV).

ELIES.- Segons els "Stims" de 1594, a Mancor hi havia quatre propietaris amb aquest llinatge (AMS).

ENSENYAT.- Participi d'ensenyar, instruït, educat. L'u de març de 1688 nasqué a Mancor, Francesca M, filla de Pere Ensenyat de Sòller i de Francesca Mateu de Mancor, lloc on habitaven (AD I/108/B 9).

ESCALAS.- Del substantiu escala. A Mancor, a l'any 1631, nasqué Mateu, fill de Mateu Escalas de Sòller i d'Antònia Martorell de Mancor (AD I/108/B 5). També portava el cognom d'Escalas, n'Antònia, batiada el 27 de juny de 1852, filla de Sebastià Escalas de Santanyi i de Margalida Alba de Mancor (AD I/60/B 10).

ESTELA.- Del substantiu arcaic estela, del llatí "stella" o sia estrella. El 26 d'octubre de 1689 batiaren a Catalina Rosa, filla de Gabriel Estela de Sineu i d'Antònia Alorda, veïns de Biniarroi (AD I/108/B 9).

ESTEVEAN DE DIOS.- El 27 d'abril de 1872 nasqué a Mancor Joan, fill d'Antoni Estevan de Dios, natural d'Elda, ciutat de la comarca de l'Alt Vinalopó, de la província d'Alacant, i d'Antònia Pons, natural de Binissalem i residents a Mancor. Tenqueren altres fills i els seus descendents que han portat aquest cognom fins passat la meitat del present segle, sols portaven Esteban com a llinatge (AD I/60 Bap.).

ESTRANY.- De l'adjectiu estrany, rar, de caràcter difícil. Porten a Mancor aquest llinatge els descendents de Jaume Estrany, natural d'Inca, casat amb Antònia Vidal de Mancor el 16 de juliol de 1787, essent coneguts, fins fa molt poc, amb el sobrenom "d'Inca" (AD I/60 M 2).

FELIU.- (Escrit també Faliu). De Fèlix, feliç, nom de sants de molta devoció a l'edat mitjana. Entre els homes d'armes de Mancor de l'any 1359 hi figura Bernat Faliu (Rosselló). També a l'any 1404 apareix Bartomeu Feliu com a posseïdor de terres a

Mancor (ARM RP 2006).

FERNANDEZ.- Dues famílies han introduït aquest llinatge netament castellà. El 30 de desembre de 1987 nasqué Maria, filla de Manuel Fernández Villar i de Maria del Carme Navarro Pinedo, ambdós de Constantina, província de Sevilla (RCMV). El dia 7 d'octubre de 1980 nasqué Josep M, fill de Josep M Fernández Caballero, natural de Bullas, província de Múrcia i d'Antònia Reus Campaner del lloc de Biniamar (RCMV).

FERNANDEZ-VENTURA.- El 12 d'agost de 1987 nasqué Júlia, filla de Josep Fernández-Ventura Alvarez, natural de Palència i d'Isabel Bordoy Mestre de Ciutat de Mallorca (RCMV).

FERRER.- Del llatí "ferrarius", qui treballa el ferro. El 4 de novembre de 1666 batiaren Antoni Llorenç, fill de Francesc Ferrer i de Catalina Alorda, habitants de Biniarroi, (AD I/108/B 8). El 10 de maig de 1891 batiaren Jaume, nat a Mancor, fill de Miquel Ferrer i d'Antònia Jaume, ambdós naturals d'Inca (AD Bap. Manc.). L'última família establerta a Mancor fou la formada per Joan Ferrer d'Inca i Catalina Reynès de Mancor, el primer fill dels quals, Teresa, fou batiada el dia 8 d'octubre de 1904 (AD Bap. Manc.).

FIGUERA.- Nom d'arbre. El 12 de desembre de 1367 apareix documentat Bartomeu Figuera de Mancor que comprà a Francesc Coch la terra dita Na Tomassa de Massanella (ARM T-13). El 1374 es citat com habitant de dita alqueria de Massanella (ARM T-16). Finalment abandonà Massanella i es traslladà a Sencelles, venent totes les seves propietats, el 31 de desembre de 1379, a en Jaume de Puig (ARM T-17). El 1404 hi ha un altre Bartomeu Figuera de Mancor, que posseïa un clos a aquest lloc, que havia estat d'en Soler (ARM RP 2006).

Gabriel Fiol.

FONTS DOCUMENTALS:

AD: Arxiu Diocesà.

AMS: Arxiu Municipal de Selva.

ARM: Arxiu del Regne de Mallorca.

RCMV: Registre Civil de Mancor de la Vall.

Rosselló: "Homes d'armes de la part forana"

DM - 3 de Junio de 1990

Joaquín Martí y su compañera: la moto

Este joven de Mancor, aficionado al trial, es el Campeón de Baleares en categoría junior

A. y M. Gual

MANCOR.- Un mancorí, Joaquín Martí Mateu, con sus 18 años, dos de ellos dedicados a la práctica del trial, ha necesitado poco tiempo para hacerse un lugar en los primeros puestos de la competiciones de trial.

Campeón de Baleares en categoría junior, temporada 88-89; consiguiendo primeras posiciones en lo que llevamos de temporada 89-90; como el primer puesto en junior y en la general, conseguido el pasado 4 de marzo en su pueblo, Mancor, en la primera prueba puntuable para el campeonato de Baleares, y un tercer puesto en la segunda prueba disputada el pasado fin de semana.

Con una mayoría de edad recién estrenada y su compañera de fatigas, una Cota 310, Joaquín ha empezado ya a sembrar cierta admiración.

Pregunta: ¿Cuál es el origen de tu afición?

Respuesta: Conocidos y amigos de Mancor que practicaban trial, como Bernardino Coll y Manuel Alba me animaron. Mi hermana también me ilusionó para que me comprara una moto.

Actualmente entrena y compite con una Montesa Cota 310, que sustituye a la anterior, una 309.

P: El entrenamiento es un elemento fundamental para adquirir experiencia en este deporte, ¿cuántas horas dedicas al día?

R: De dos a tres horas diarias, además de compaginarlo con gimnasia que es también imprescindible para tener buena forma física.

P: ¿Qué crees que hace falta para practicar trial?

R: Un moto, buena forma física e iniciarse a una temprana edad, como en la Península, donde tienen sus inicios en una edad más joven, empezando con el trial sin, pasando luego al trial, aunque yo empecé bastante tarde.

P: ¿Por qué crees que con tan poco tiempo has progresado tanto?

R: Creo que depende del piloto, si te gusta y pones mucho interés en ello, a mí, concretamente, el entorno me ha favorecido mucho, en Mancor es fácil encontrar una buena zona para entrenar.

P: ¿Cómo has aprendido este deporte; te ha ayudado alguien?

R: Básicamente he ido aprendiendo solo; me he documentado con revistas, vídeos; me han ayudado bastante mis compañeros, sobre todo Martí Poquet me ha ayudado a estudiar las zonas.

P: ¿Estás contento con el apoyo recibido por parte de clubs, federaciones...?

R: Sí, hasta ahora Mallorca Motor ha sido mi casa promotora y es posible que el año que viene me regalen la moto; la casa Renault de Inca me ha obsequiado con el equipaje.

P: Y la afición, ¿qué opinión te merece?

R: La poca que hay es buena, creo que va subiendo.

P: ¿Qué opinas de las personas que creen que el trial es un deporte "de locos"?

R: No creo que sea de locos, aunque comprendo que lo pueda parecer, para las personas que están como espectadores.

P: ¿Crees que es un deporte arriesgado?

R: No, cuando ya sabes hacer trial, vas aprendiendo a caerte, además, no hay accidentes graves.

P: ¿Qué piensa tu familia?

R: Están de acuerdo y me apoyan, prefieren que haga esto a que haga otras cosas, o que, por ejemplo, tenga una moto de carretera. No se asustan.

P: ¿Qué es para ti la moto, un simple instrumento?

R: No, es algo más que eso, es algo más que un instrumento, pasas mucho tiempo y además disfrutas con ella.

P: Practicar el trial ¿te ha dado más satisfacciones o disgustos?

R: Sin duda más satisfacciones, hasta ahora no he tenido disgustos.

P: ¿Crees que se puede vivir de este deporte? ¿Crees que tiene futuro en Mallorca?

R: No, en Mallorca no es posible. En Mallorca hay poco nivel, si quieres llegar lejos has de salir de la isla.

P: ¿Qué condiciones crees que son necesarias para llevar a cabo una buena ronda?

R: Mucha concentración, es algo a lo que te vas acostumbrando y no fijarte en la gente, sólo concentrarte en la zona. También es necesario

haber estudiado la zona antes de pasarla.

P: ¿Qué opinión te merece el trial indoor? ¿Qué prefieres?

R: El más peligroso y más espectacular, no suelo participar en indoor prefiero el trial.

P: ¿Qué opinas del retiro del campeón de Baleares Jaume Roig?

R: Creo que es una lástima, aún podía ganarnos, ahora no hay tanta emoción.

P: ¿Qué consejos darías a la gente que quiere practicar?

R: Deben disponer de tiempo para dedicarlo al trial y paciencia, es muy importante, te caes muchas veces y debes volver a intentarlo, debes pasar muchas horas. También es imprescindible, es la base, el tener buena forma física.

P: Ya para finalizar, ¿qué metas tienes de cara al futuro?

R: Para este año tengo planeado participar en el campeonato de España, cuya primera prueba tuvo lugar en Ma. de la Salut, e intentar clasificarme entre los 20 primeros, esto me serviría para coger experiencia y para el año que viene intentaré quedar entre los 10 primeros.

El mallorquín Joaquín Martí, un junior en lo más alto del trial de las islas.

EL FUTBOL

.* MONTAURA AMATEUR *.

MONTAURA SEGUIRA A 2ª REGIONAL

En aquest final de lliga els resultats no han acompanyat al nostre equip que sens dubte es mereixia un millor lloc a la classificació que aquest nº 7 on hem quedat.

Com sempre seguim fent un repàs als partits jugats pel MONTAURA després del de Campanet on empatarem 0-0.

Els darrers resultats foren:

MONTAURA	2	ALCUDIA	2
MONTAURA	3	BARRACAR	2
PORT SOLLER	3	MONTAURA	1
MONTAURA	1	SANTA MARIA	0
ESPORLES	5	MONTAURA	1
MONTAURA	2	S'HORTA	0

MONTAURA 2 - ALCUDIA 2

Partit que en principi pareixia facil fins que mos donarem compta que el rival era un equip molt jove amb jugadors que lluitaren moltíssim i com a conseqüència se'n dugueren aquest punt.

El MONTAURA va tenir a la primera part infinitat d'ocasions de gol però la mala fortuna i el desacerts dels nous tres jugadors feren que no aconseguissin molts de gols.

També fallarem 2 penaltis, llançats per Arrom i Amengual.

Marcaren: Amengual i Llull (Alcudia) en propia meta.

Jugaren: Monjo, Amer, Seguí, Carlos, Cuenca, Feliu, Manolo, Galvez, Amengual, Arrom i Estrany.

MONTAURA 3 - BARRACAR 2

Partit jugat pel MONTAURA davant el líder de la categoria i que al final de lliga ha fet campió.

El MONTAURA el va dominar de cap a peus, demostrant, com férem dins barracar, que erem millors que ells.

El segon temps jugàrem amb 10 homes per expulsió de N'Amengual per insults a l'àrbit.

Al final del partit quan pareixia que tot anava de lo millor, guanyant 3-1, jugant amb 10 jugadors, l'àrbit del partit que no va estar molt afortunat, expulsà a Julio Galvez per protesta i començaren uns lamentables incidents amb intents d'agressió a l'àrbit.

La conseqüència va ésser el tancament del camp de Turixant per 1 partit i suspensió als jugadors Amengual amb 8 partits Galvez i Cuenca amb 5 i forta multa al club.

Després d'un recurs li llevaren 4 partits de suspensió a Galvez.

Esperem que pel bé del Montaura sigui el darrer pic que es produeixen aquests desagradables incidents.

La formació va ésser:

Martorell, Amer, Galvez, Carlos, Cuenca, Feliu, Colas, Amengual, Manolo, Prats (Jose) i Arrom.

Marcaren: Galvez, Amengual i Arrom.

PORT SOLLER - 3 MONTAURA - 1

Partit jugat al Port de Soller amb moltes baixes com a resaca del partit anterior.

Tenim suspesos: Arrom, Cuenca, Galvez Carlos, Amengual i Prats.

Els jugadors que quedaren, lluitaren amb un equip de circumstàncies perdre per 3-1, plantaren cara al Port Soller sense rendir-se ni un moment.

Jugaren: Martorell, Amer, Colas, Manolo, Villalonga, Feliu, Ripoll, Ribot, Serra, Estrany i Torres.

Al segon temps entraren Monjo i Lopez El gol el marcà: Ripoll.

MONTAURA = 1   SANTA MARIA = 0

Partit jugat a Binissalem com a conseqüència del tancament del Camp de Turixant a les 10'30 hores del matí amb molta de calor i molt poca assistència de públic.

El Santa Maria tornar perdre amb un partit on els jugadors jugaren amb molta esportivitat, i que fallaren un penalti que el nostre porter Martorell aturà.

El gol el conseguí Arrom de falta directa des de 40 metres, col·locant la pilota dins l'esquadra.

Pel Montaura jugaren: Martorell, Amer, Seguí, Carlos, Villalonga, Feliu, Victor, Prats (Serra) Torrens (Monjo) Arrom i Galvez.

ESPORLES = 5   MONTAURA = 1

Darrera sortida de la temporada i forta darrota, contra un rival més fluix que nosaltres.

El Montaura jugà el partit més xarec d'aquest any on el resultat el podem considerar just i inclús hagués pogut esser bastant més ampli.

El gol el marca Serra.

Equip: Martorell, Amer, Colas, Carlos, Villalonga, Feliu, Manolo, Torres, Monjo, Arrom i Galvez.

MONTAURA = 2   S'HORATA = 0

Darrer partit d'aquesta temporada amb bastant públic al camp. Jugàrem el partit amb una forta pluja que dugué a sorprendre'l en el minut 6 del segons temps.

S'Horta es presentà amb 8 jugadors.

Mos despedirem de la temporada amb una nova victòria, seguirem a 2ª Regional un any més i com a anècdota cal dir que el Montaura no ha perdut cap partit en el seu camp.

Jugaren: Martorell, Amer, Colas, Carlos, Galvez, Feliu, Victor, Manolo, Torres, Arrom i Monjo.

Com a comentari final podem dir que el Montaura ha complit la temporada amb una bona qualificació aconseguint el 7è lloc a la classificació, si hagués pogut pujar millor però tampoc passa res.

Hem de seguir jugant amb esportivitat com hem fet fins ara, i si ve l'oportunitat aprofitar-la.

Montaura
Ara les vacances que són ben merescudes i que l'any qui ve jugadors, aficionats i directius comencin una nova etapa amb el Montaura, que com a mínim sigui com la que acaba.

Agrair a tots els qui han col·laborat per què el Montaura vagi endavant.

Jugadors, entrenador, directius i aficionats, i que segueixin així com ara.

En el sopar d'acomiadament de la temporada es repartiren els trofeus de cada any.

Els guanyadors foren:

Carlos Garcia.- Trofeu a la regularitat, votat pels assistents al sopar.

Ramon Anrom.- Trofeu al màxim golejador.

Guillem Amer.- Trofeu a l'esportivitat

Abans de tancar la crònica volem comunicar que per l'any qui ve hi ha canvi de entrenador.

Rafel Gonzalez nos deixa després de 2 anys amb nosaltres i haver conseguit molts d'èxits.

Ha ascendit l'equip de 3^a a 2ª Regional, on hem passat com un dels millors equips de la categoria, clasificant-nos en 7è lloc, ha estat criticat moltes vegades, i moltes d'elles sense fonament però sempre ha donat la cara, i apart dels resultats nos deixarà com a record el de una gran persona, un gran amic i un entrenador que sempre ha cercat el millor pels jugadors i per l'equip.

Des d'aquí li volem donar les gràcies per tot el que ha fet pel Montaura i dir-li que sempre tindrà les portes obertes en aquest, el seu poble. Aquesta és la millor gratificació que se'n pot dur d'aquests 2 anys amb nosaltres, la gratitud i l'amistat de tots els jugadors i molts d'aficionats i directius.

TE DESITJAM MOLTA SORT AMB ELS TEUS
NOUS PROJECTES, I UNA RAPIDA RECUPERACIO
DE LA LESIO DE GENOLL.
FINS SEMPRE.

L'entrenador nou és de nom Manolo Escudero, és d'Inca i té uns 45 anys, i d'ell podem dir poques coses perquè no el coneixem.

Ha jugat amb el Balears, Llosetense i Constància i segons notícies era un bon jugador.

Les seves primeres declaracions han estat de què vol venir aquí a fer feina amb serietat, i desinteressadament.

Li volem desitjar des d'aquí molta sort a la seva nova empresa que aconseguis molts d'èxits i que sigui tant bon entrenador com era de jugador.

En el pròxim número de la revista els tindrem al corrent de les darreres novetats com a baixes, altes de jugadors i tot l'altre referent al Montaura.

ENDAVANT MONTAURA.

Joan Martorell Vallori.

A L E V I N S

AT² ALARÓ - 2 MONTAURA - 2

Important punt aconseguit en el camp de l'Alaró (2ª classificat). El Montaura perdia per dos gols a zero i a lo darrer del partit, aconseguiren l'empat, amb dos gols per falta, tretes per en Bernat Mairata.

MONTAURA - 1 S. MARSAL - 1

Mal partit del Montaura en el seu camp davant un San Marsal molt inferior. El Montaura va haver de suar molt per empatar el partit, ja que la pilota no volia entrar a la porteria del contrari.

SOLLER - 2

MONTAURA - 6

Partit guanyat amb molta facilitat. No fan falta comentaris.

MONTAURA - 2 XILVAR - 0

Partit guanyat amb molta claretat on els jugadors varen suar la camiseta, ja que aquest dia feia molta de calor.

MURENSE - 1 MONTAURA - 0

Gran partit jugat pels dos equips, ja que el Montaura va tenir moltes oportunitats de marcar, però fou l'equip local el qui a falta de 7 minuts per acabar el partit, va aconseguir el gol de la Victòria i el Campionat.

MONTAURA - 1 LLOSETENSE - 0

Partit guanyat per la mínima, davant un bon equip, com és el Llosetense.

SA VILETA - 2 MONTAURA - 2

Darrer partit de la temporada el jugat en el camp del Viletense. El Montaura va jugar aquest partit amb 11 jugadors i va acabar amb 10 jugadors, degut a la lesió que va tenir en Bernat Gual per una balonada a la mà.

El MONTAURA ha quedat el 3er. a la classificació.

El trofeu pel màxim goletjador ha estat per en Pere Mairata, i al jugador més regular per en Joan Jofre.

Llorenç Abrines

TROFEUS PER ALS MÉS DESTACATS

Si bé la temporada del C.D. Montaura no ha estat tant brillant com l'anterior, es pot considerar acceptable tant a la categoria d'alevins com a la segona regional. Però, reconeixent que tots els jugadors han posat tota la seva voluntat en la lluita esportiva, alguns han destacat especialment, fent-se mereixedors dels trofeus que desinteressadament ha donat el gran col·laborador del Montaura, que és en Guillem Martorell.

A la part de l'alt hi veim en Pere Mairata, que amb 21 gols es convertí en el màxim goleador dels alevins, i en Joan Jofre com a més destacat en dita categoria.

Abaix, i corresponent a l'equip de segona regional, hi ha en Carles Garcia com a més regular, segons votació de tots els jugadors i directius, en Guillem Amer, com a més esportista, ja que tan sols ha vist una tarja, i en Ramon Arrom, màxim golejador amb 22 dianes.

Enhorabona i endavan!

PER LLEPAR-SE ELS DITS

TAPERADA

MOLT ASSEQUIBLE

INGREDIENTS:

150 gr. de tàperes.
600 gr. d'olives negres pancides
1 llauna d'anxoes
oli d'oliva
sal i vinagre al gust, a més a més.

ESTRIS:

Una picadora, tipus minipimer o similar.

COM FER-HO

En primer lloc treim els pinyols de les olives, amb l'ajud de guinavet o d'un a-dient que es venen a les ferreteries.

Posam tots els ingredients: les olives (sense pinyols), les tàperes, i les anxoes, dins el pot de la picadora. Amb l'ajud del "minipimer" ho capolam fins a que tenguí la consistència de pasta.

Hi posam el mateix volum d'oli, i ho tornam a batre.

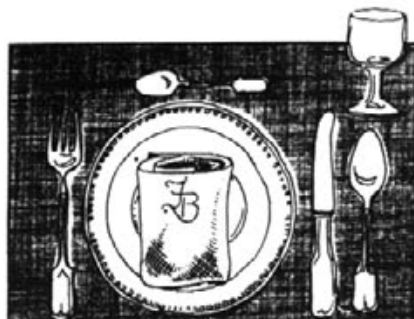
Si el nostre gust ho demana hi podem a-fegir sal i vinagre, però... alerta!

COM SERVIR-HO

Temperatura natural o ambient, dins pla-tets.

COM ES MENJA

Damunt llesques de pa, que podrà ésser torrat.

SIPIA AMB SEBA

ASSEQUIBLE

INGREDIENTS: (Per a 4 persones)

1 quilo de sípia
1 quilo de sebes
sal
Julivert
un tassó de vi ranci
alls
patates
pa
oli

ESTRIS:

Una cacerola
un pella
una fusta per a tallar

COM FER-HO

Tallam la sípia, una vegada neta, al llarg i després per curt. La posam dins una cacerola que estirà damunt el foc amb oli i un parell d'alls.

Param un parell de cebes, tallant-les al llarg.

Quan hagim donat un parell de voltes a la sípia hi afagirem la ceba fins que quedi daurada. En aquest moment hi posarem un tassellet (si bé la mida és al gust) de vi ranci. Deixarem que cogui a foc lent.

Fregirem, mentrestant, pa tallat en daus. També patates.

COM SERVIR-HO:

Ben calent tot.
La sípia dins un plat llarg a la qual hi espolsarem el julivert tallat ben petit per damunt.
A un costat hi posarem els crostons de pa frit i a l'altre costat la patata frita. Distribuir igual dins els plats dels co-mençals.
Bon profit!

Domingo Llull.

CONILL AMB ESCABETXO

ASSEQUIBLE

INGREDIENTS:

Un conill, tallat en 16 ó 18 trossos
Oli
Vinagre de vi
Sal
Un parell de fulles de llorer.
Opatiu: Un parell d'alls.

ESTRIS:

Una fusta per a tallar
Una olla.

COM FER-HO:

Tallarem el conill en canal, per la mei-tat. I cadascuna d'aquestes parts en 7 ó 8 trossos.

Rentarem la carn, la deixarem escórrer o bé, amb l'ajud de paper de cuina, l'aixu-garem.

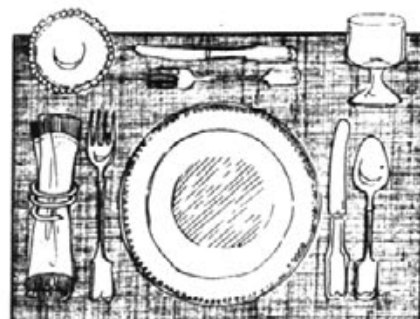
Dins l'olla hi posam el conill i a conti-nuació l'oli i el vinagre amb la següent proporció: Dos tassons d'oli i un tassó de vinagre de vi. Repetirem fins a cobrir la carn.

Sal al gust i les fulles de llorer. Si l'escabetxo el fem per a menjar-ho en dos o tres dies hi podem posar un parell d'alls. En cas contrari no, puix no es conservarà.

Es posa l'olla al foc, ha de coure fins a ésser cuita la carn (de 30 a 45 minuts).

COM SERVIR-HO:

Temperatura natural o ambient.
Per acompanyar farem una ensalada de lle-tuga, que tresparem amb l'oli/vinagre de la carn.

Imatges d'ahir

Durant el primer terç del present segle, hi havia a Mancor una colla d'aficionats a l'art de xumar, coneguts conjuntament amb l'epítet de "moscards de celler". Per paga si volien quedar bé amb tothom que tengués taverna oberta, havien de fer un llarg itinerari per Ca'n Petit, Ca S'As d'Oro, també conegut irònicament com s'Hotel, Ca'n Fressa, Cas Teuler, Ca'n Coleta, Ca'n Miquel d'Escorca, Cas Senceller, Ca'n Prim, Es Forn, Es Casino, Ca'n Biell, Cas Valencià, Ca Na Molaneta, Ca Na Mitja, Cas Bunyolí, Ca Na Bolla i alguna més que ens ha passat per alt. No és d'estranyar que al final de tal recorregut la quantitat d'aiguardent seca acumulada dins del seu cos els duqués a comprometre a qualcú o a esbucar un ball quan n'hi havia.

Els caps pares d'aquesta confraria eren: Es Pixet, en Balaquer, en Cagat, en Xisquet de Ca'n Sereneta, en Reixaquet, l'amo en Pep Petit, en Marranxo, en Bufera, es Taparer, l'amo en Tut, en Ros, es Conseller, en Grau de Ca Sa Pujoleta i el personatge que presentam a aquesta imatge: En Francineta. Així era conegut en Jaume Amengual Grau, que veim acompanyat de la seva dona Maria Ramonell Castell i dels seus fills Tomeu, Maria, Jaume, Pep i Francisca. N'hi falten quatre, ja que foren pares de nou, cosa que demostra que l'amo En Jaume tenia altres diversions a més d'empinar el colze. Entregà la seva ànima al Creador el dia 8 de juny de 1957 a l'edat de setanta anys. Bé li podem dedicar aquesta dècima d'un conegut poema satíric:

La seva ànima gloriosa
d'es mig de tant d'esperit
puja a l'espai infinit
qual fum de mirra olorosa.
Allà contenta i gojosa

dins tot un mar d'aigordent
cristalino-transparent
neda amb delícia immensa
i això és la recompensa
qui per u mos dona cent.

En Biel de Son Nadal.

